

STAMBOOM DOSSIER

Hendrik I graaf van Gelre van Zutphen 'de Jongere' (1117-1182)

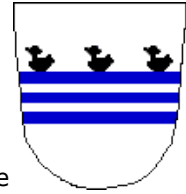
Graaf van Gelre en Zutphen 1133-1178

Update 1.4 150928 door Ir. René A.M. Martens RI Msc.

Eerste graaf van Gelre en Zutphen

Hendrik I is de oudste zoon van gravin Ermgard van Zutphen en graaf Gerard II van Gelre en hij mag zich in 1133 als eerste tooien met de titel graaf van Gelre van Wassenberg en sinds 1138 graaf van Zutphen als erfenis van zijn moeder, al schijnt hij die tweede titel pas later te krijgen. Niettemin zullen alle Gelderse vorsten zich vanaf nu zo noemen. Ook als Gelre een hertogdom wordt, blijven ze zich graaf van Zutphen noemen.

Het bezit van Zutphen verschaft veel aanzien, want Zutphen is een vrij goed, terwijl Gelre slechts een leen van keizer Lotharius III is. De keizer kan Gelre weer opeisen als niet aan de leenplichten wordt voldaan, maar van Zutphen moet hij afblijven.

In 1137 trouwt Hendrik I met Agnes van Arnstein (1130-1179). Zij kregen zeven kinderen. Hendrik overleed in 1182 en werd na zoon Gerard III opgevolgd door zijn zoon Otto I. Hij werd begraven in het klooster Kamp Lintfort.

Hendrik had goede relaties met het aartsbisdom Keulen en met keizer Frederik I van Hohenstaufen. Daardoor wist hij zijn positie in het hele gebied van Friesland tot aan de Maas uit te breiden met een aantal versnipperde bezittingen. Hij verkeerde daardoor op gespannen voet met de bisschoppen van Utrecht, Luik, Münster (stad) en Paderborn (stad), en met de abt van Corvey. Daarom sloot Hendrik een verbond met de stad Utrecht maar moest dat onder Hollandse druk weer opzeggen.

In Zutphen laat Hendrik I zijn eigen munten slaan. Deze munten zouden te veel lijken op de munten uit Deventer, hetgeen ze daar niet kunnen waarderen. Dit is de eerste vastgelegde animositeit tussen de burens.

Kinderen

1. Gerard III van Gelre van Boulogne, 1140 – 1182, kort voor zijn vader overleden en begraven in Zutphen. Gehuwd met Ida van Boulogne in haar tweede huwelijk, maar ze kregen geen kinderen;
2. Otto I, graaf van Gelre en Zutphen;
3. Agnes van Gelre, in 1168 gehuwd met graaf Hendrik I van Namen. Zij verliet Hendrik en trok in een klooster, ondanks diens beroep op paus Alexander III. Uiteindelijk werd een verzoening bemiddeld tussen Agnes en Hendrik, door graaf Filips van Vlaanderen en de aartsbisschop van Keulen. Hendrik had namelijk geen erfgenamen en het was voor deze heren wenselijk dat er wel een erfgenaam zou komen omdat anders graaf Boudewijn IV van Henegouwen zijn bezittingen zou erven. Agnes en Hendrik kregen uiteindelijk een dochter. Agnes werd begraven in Echternach;
4. Adelheid van Gelre, overleden na 1212, voor 1179 gehuwd met graaf Gerard van Loon;
5. Margaretha van Gelre, gehuwd met graaf Engelbert I van Berg (-1189).
6. Alberich (Arnoldus) van Gelre.
Van de derde zoon Alberich (Arnoldus) van Gelre (1136-1150) is niet zeker of hij een zoon van Hendrik I en Agnes is. Hij kan ook uit het huis Namen stammen. Alberich maakt carrière als bisschop van Luik. Als Arnoldus staat hij wel vermeld in onderstaande stamboom.
7. Sophie van Gelre. Huwde in 1178 met Hendrik van Wassenberg.

Zie verder in dit document meer details over de kinderen van Hendrik I.

Keizers van grote Rooms Rijk

Gelre was een leen van Duitse keizers tijdens het leven van Hendrik I.

Periode 1125-1137

Keizer Lotharius III (Unterlüß, tussen 1 en 9 juni 1075 - Breitenwang, 4 december 1137) was hertog van Saksen (1106), koning van Duitsland (1125) en keizer van het Heilige Roomse Rijk (1133).

Lotharius was de enige zoon van Gebhard van Supplinburg en Hedwig van Formbach. Hij werd geboren in juni 1075, vlak voor de Slag bij Langensalza waar zijn vader sneuvelde. Lotharius maakte deel uit van de hoogste adel: zijn grootmoeder van moederskant was hertrouwd met hertog Ordulf van Saksen en zijn moeder hertrouwde met hertog Diederik II van Lotharingen, door familiebanden was Lotharius verbonden met alle belangrijke Saksische families. Door koop en erfenis vergaarde Lotharius grote bezittingen in Saksen. In 1100 trouwde hij met Richenza van Northeim, de erfgename van het graafschap Northeim en het markgraafschap Brunswijk.

Hertog van Saksen

Vanaf 1104 steunde Lotharius Hendrik V in de strijd tegen zijn vader Hendrik IV. Mede als dank hiervoor kreeg Lotharius de titel van hertog van Saksen. Maar Lotharius was een nazaat van de belangrijke Saksische geslachten die zich steeds tegen Hendrik IV hadden verzet en naarmate Lotharius positie in Saksen steeds sterker werd, werd zijn verhouding met Hendrik V werd steeds gespannener. In 1112 nam Hendrik Lotharius zelfs zijn hertogdom af en hij gaf het pas terug nadat Lotharius zich in 1114 in het publiek aan hem had onderworpen. Lotharius steunde enkele veldtochten van Hendrik tegen opstandige edelen maar in 1115 koos hij weer positie tegen Hendrik. Lotharius vocht mee in het Saksische leger dat in 1115 het leger van Hendrik versloeg in de slag bij Welfesholz. In 1123 benoemde Hendrik een nieuwe markgraaf van Meißen maar Lotharius verdreef de markgraaf en verdeelde het markgraafschap tussen zijn bondgenoten Koenraad de Grote en Albrecht de Beer.

Koning van Duitsland

Hendrik overleed in 1125 en de Staufische hertog Frederik II van Zwaben leek de beste kandidaat om koning te worden. Maar aartsbisschop Adalbert van Mainz bracht een coalitie tot stand rond Lotharius en Hendrik de Zwarte, hertog van Beieren. Lotharius en Hendrik spraken af dat hun kinderen zouden trouwen, wat in 1127 ook zou gebeuren. En tot ieders verrassing werd Lotharius tot koning gekozen, hoewel hij al vijftig jaar oud was en geen mannelijke erfgenamen had.

Al snel kwam Lotharius in conflict met Frederik en zijn broer Koenraad, hertog van Franken. Omdat Hendrik V zonder kinderen was overleden, stelde Lotharius zich op het standpunt dat de rijkslenen die Hendrik had gehad weer aan de kroon vervielen. Maar deze goederen waren honderd jaar lang lenen geweest van Hendrik en zijn voorouders en daardoor was in veel gevallen niet meer duidelijk wat een leen was en wat familiebezit was. In 1125 kwam het al tot gewapende conflicten. Lotharius verklaarde Frederik vogelvrij en ontnam Koenraad zijn hertogdom.

Ondertussen moest Lotharius een tegenslag verwerken toen hij zich bemoeide met de erfopvolging in Bohemen. Lotharius steunde de aanspraken van Otto II van Moravië maar hij werd in 1126 gevangen genomen door diens tegenstander Soběslav I van Bohemen. En die liet Lotharius pas vrij toen die hem erkende als hertog van Bohemen.

In het conflict met de Staufen benoemde Lotharius in 1127 zijn aanhanger Koenraad I van Zähringen tot bestuurder van Bourgondië. Lotharius' veldtocht tegen Koenraad en Frederik liep in 1127 vast toen hij Neurenberg niet kon veroveren. In 1128 werd Koenraad tot tegenkoning uitgeroepen en hij trok naar Italië om daar meer steun te zoeken. Koenraad werd wel in 1128 tot koning van Italië gekroond maar kon weinig concrete steun vinden. Ondertussen kon Lotharius in 1129 de belangrijke steden Neurenberg en Speyer veroveren.

Keizer

In Rome ontstond in 1130 een schisma in de kerk. In een warrige procedure waren zowel Innocentius II als Anacletus II tot paus gekozen. Beide pausen zochten politieke steun en beiden beloofden Lotharius om hem tot keizer te kronen. Uiteindelijk koos Lotharius voor Innocentius. Als tegenprestatie vroeg Lotharius om het concordaat van Worms in het voordeel van de keizer aan te passen maar Innocentius weigerde dat. Lotharius trok vervolgens met een klein leger naar Italië, omdat hij zijn positie in Duitsland niet in gevaar wilde brengen. Omdat

Anacletus de Sint-Pietersbasiliek controleerde, werd Lotharius op 4 juni 1133 in de basiliek van Sint-Jan van Lateranen tot keizer gekroond. Lotharius negeerde een bul van Innocentius waarin die verklaarde boven de keizer te staan maar hij erkende wel de aanspraken van de paus op het markgraafschap Toscane, hoewel hij wel het gebruiksrecht van Toscane behield. Lotharius keerde terug naar Duitsland. Korte tijd later werd Innocentius door Rogier II van Sicilië uit Rome verdreven.

Frederik en Koenraad begonnen middelen tekort te komen om hun opstand voort te zetten, en besloten zich aan Lotharius te onderwerpen. Ze kregen hun hertogdommen terug en beloofden een nieuwe Italiaanse veldtocht te steunen. In 1136 trok Lotharius nogmaals naar Italië, ditmaal met een aanzienlijk leger. Hij verdeelde zijn leger in twee delen, en gaf zijn schoonzoon Hendrik de Trotse het commando over de andere helft van het leger. Het Duitse leger trok langs twee routes naar Zuid-Italië en dreef Rogier van Sicilië terug. Lotharius hergroepeerde zijn leger in 1137 bij Bari (stad). Hij wilde graag de veldtocht voortzetten en Sicilië veroveren maar het leger weigerde om verder te trekken in de hete zomer. Nu installeerde Lotharius tegenstanders van Rogier in Apulië en Capua, en kwam prompt in conflict met paus Innocentius die meende rechten op Apulië te hebben.

Op de terugweg naar Duitsland benoemde Lotharius zijn schoonzoon Hendrik tot uitvoerend markgraaf van Toscane (de paus was de eigenlijke markgraaf) en tot hertog van Saksen. Lotharius overleed onderweg in Breitenwang, voor zijn dood gaf hij de regalia aan Hendrik, die dat uitlegde als een benoeming tot opvolger als koning. Lotharius werd begraven in de dom van Königslutter. En Hendrik werd in de koningverkiezing verslagen door Koenraad van Franken.

Periode 1138-1152

Koning Koenraad III (ook Konrad, Bamberg, 1093 - aldaar, 15 februari 1152), uit het geslacht van Hohenstaufen, was een zoon van hertog Frederik I van Zwaben en Agnes van Waiblingen. Na de dood van zijn vader breidde hij Zwaben verder uit. Toen in 1125 verrassend Lotharius III van Supplinburg tot Rooms-koning werd gekozen, bond Koenraad de strijd met hem aan en liet hij zich in 1127 tot tegenkoning verkiezen. Na het overlijden van Lotharius werd hij in 1138 Rooms-koning en kwam daardoor in conflict met de Welfen. Koenraad nam - zonder succes - deel aan de Tweede Kruistocht.

Koenraad was gehuwd met Gertrude van Komberg en Rothenburg, dochter van graaf Hendrik, en vanaf 1135 met Gertrude van Sulzbach (1110-1146), dochter van graaf Berengarius.

Periode 1152-1190

Frederik I, bijgenaamd Barbarossa ("Roodbaard") (Waiblingen, 1122 – Anatolië, 10 juni 1190) was een telg van het huis Hohenstaufen, en van 1155 tot aan zijn dood keizer van het Heilige Roomse Rijk. Zijn bijnaam Barbarossa kreeg hij in Italië door de rode schijn in zijn baard. Frederik I was door erfopvolging hertog van Zwaben, ook bekend als Frederik III.

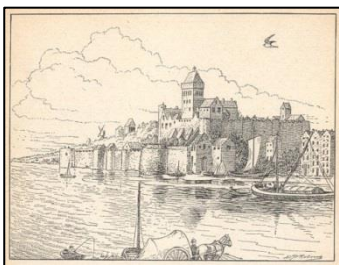
Na de dood van zijn oom, Koenraad III op 15 februari 1152 werd hij op 4 maart te Frankfurt tot koning van Duitsland gekozen en op 9 maart van datzelfde jaar door de aartsbisschop van Keulen gekroond. Door snel te handelen en door afspraken te maken met zijn rivalen en potentiële tegenstanders (onder anderen Hendrik de Leeuw van het Welfische huis) wist hij in korte tijd de kroon op te eisen. De prijs voor zijn kroon hield in dat hij Hendrik de Leeuw moest helpen zijn hertogdom Beieren terug te krijgen. Dit hertogdom werd van zijn vader afgenomen door Koenraad III. Barbarossa wist uiteindelijk Hendrik Jasomirgott van het huis Babenberg (via het tweede huwelijk van Barbarossa's moeder aan hem verwant) tevreden te stellen met het hertogdom Oostenrijk. hiervoor werd het Privilegium Minus in het leven geroepen (minus ter onderscheiding van het Privilegium Maius dat van latere datum is). Het hertogdom Oostenrijk werd speciaal gecreëerd

voor deze gelegenheid door het af te scheiden van het grotere Beieren. Hendrik de Leeuw was hiermee akkoord omdat het de enige manier was om de rest van het hertogdom Beieren in zijn bezit te krijgen.

Op 18 juni 1155 zalfde paus Adrianus IV hem te Rome tot keizer van het Heilige Roomse Rijk. Door zijn huwelijk in juni 1156 met gravin Beatrix I van Bourgondië, dochter van graaf Reinout

III van Bourgondië, verwierf hij in 1178 het graafschap Bourgondië. Zijn eerste huwelijk, met Adela van Vohburg, had hij laten ontbinden. Uit dit huwelijk kwamen geen kinderen voort. Opmerkelijk is dat hij bij zijn keizerskroning Adela niet tot keizerin liet kronen. Beatrix is later wel door Victor III, de tegenpaus van de keizerlijke partij, tot keizerin gekroond. Zij vergezelde Barbarossa op de meeste Italiëtochten, en is minstens tweemaal hoogzwanger de Alpen overgestoken.

Hij was dan wel keizer van het Heilige Roomse Rijk maar in Duitsland had hij maar een wankel machtsbasis daar Duitsland in die tijd bestond uit honderden (autonome) territoriale vorstendommen. Slechts enkele waren 'rijksonmiddellijk', dat wil zeggen dat ze rechtstreeks onder het gezag van de keizer vielen. Een ander probleem voor de Duitse koningen was dat er geen vaste rijkshoofdstad was. De nieuwe koning nam de vacante Rijksbezittingen over, maar was verder aangewezen op zijn eigen huisgoed. In tegenstelling tot de koningen van Frankrijk en Engeland, waar ook nieuwe dynastieën in de vaste hoofdstad zetelden, reisden de Duitse koningen voortdurend rond door hun eigen rijk. De rijksvorsten hadden als plicht de keizer te ontvangen als hij daar aanspraak op maakte. Onder Barbarossa's bewind kreeg Duitsland ook zijn sacraal karakter door de benaming 'Heilig Rijk'. Dit was een bewuste maatregel van Barbarossa en zijn raadgevers (onder anderen Rainald van Dassel, aartsbisschop van Keulen) om de positie van de keizer ten opzichte van de paus te versterken.

In 1155 voltooide keizer Frederik I Barbarossa de Valkhof burcht in Nijmegen met zijn enorme woontoren of donjon. Het Valkhof heeft zijn naam te danken aan de valken die gehouden werden op het voorhof van het kasteel. Barbarossa was een van de eersten die zich in Europa intensief met de valkerij bezighield: sindsdien een exclusief tijdverdrif van de adel.

Eigendom van Gelre

Honderd jaar later kwam Nijmegen en het Valkhof in bezit van de graven en hertogen van Gelre. Zij bouwden het burchtcomplex uit tot het kasteel zoals dat bekend is van talloze schilderijen en prenten. Uiteindelijk is het kasteel onder invloed van de Franse revolutie in 1795 afgebroken op de St.-Nicolaaskapel en de Barbarossaruïne. Anno 2015 zijn er plannen om de donjon te herbouwen zodra de financiering rond is.

In 1155, op zijn eerste Italiëtocht, werd Frederik in Monza met de IJzeren Kroon van Lombardije tot koning van Italië gekroond. Italië en Bourgondië (in die tijd ook wel Regnum Arelate, het koninkrijk van Arles, genoemd) vielen samen met Duitsland onder het gezag van de keizerskroon. Om zijn gezag in Italië te versterken had hij grote ambities. Zo wilde hij de steden het foedrum laten betalen (een feodale schatplicht), en de steden en vorsten van Italië strakker aan de keizerlijke kroon binden. Echter, door de politieke situatie en gebrek aan de middelen om de stadstaten simpelweg zijn wil op te leggen werd hij in feite gedwongen partijganger te worden in de lopende onderlinge concurrentiestrijd in Noord-Italië. Een aantal steden kwam in verzet tegen de keizer en zijn bondgenoten en verenigde zich in de Lombardische Liga. Omdat Frederik ook met de paus (Alexander III) overhoop lag, werd ook de paus een partij in deze strijd. De paus steunde de steden van de Lombardische Liga financieel en moreel. Ondanks enkele indrukwekkende wapenfeiten (vooral de inname van Milaan in 1158, en wederom in 1162, waarna de stad verwoest werd en de bevolking over de vier windstreken verdreven) kon Barbarossa zijn zin niet doordrukken. In 1166 was hij er dichtbij, toen een leger onder leiding van Rainald van Dassel en Christiaan I van Buch (aartsbisschop van Mainz) de stad Rome dreigde te veroveren terwijl Frederik zelf met een tweede leger in aantocht was. Op het moment supreme brak er echter een malaria-infectie uit onder het Duitse leger (een vaak voorkomend probleem voor legers van boven de Alpen in de zomerhitte van Italië), waardoor velen sneuvelde en de dreiging ophield te bestaan. De Lombardische Liga diende Frederik uiteindelijk een zware nederlaag toe in de slag bij Legnano op 29 mei 1176. Dit leidde tot de Vrede van Venetië (1179), waarin Barbarossa het geluk had zijn tegenstanders tegen elkaar uit te kunnen spelen. In 1183 werd er een afzonderlijk akkoord bereikt met de Lombardische Liga, op veel gunstigere voorwaarden voor de keizer. Zo erkenden de steden onder andere het keizerlijk gezag.

In Midden-Italië kwam hij in conflict met de paus omwille van het feit dat Frederik door het systeem van de Rijkskerk als het ware bisschoppen kon benoemen in de achtertuin van de

paus. Daarnaast claimde hij veel keizerlijke rechten die in strijd waren met de belangen van de paus. Voornaamste hieronder was het bezit van de Mathildijnse Goederen. In 1157 te Besançon ontstond een rel toen Rainald van Dassel een brief van de paus voorlas aan het hof (de brief was natuurlijk in het Latijn, en Rainald vertaalde de brief voor zijn toehoorders in het Duits) waarin werd gesuggereerd dat de keizer een vazal van de paus zou zijn. De pauselijke gezanten leken dat niet erg tegen te spreken, waardoor het keizerlijke hof nog erger beledigd was. Na de dood van de toenmalige paus Adrianus IV (de enige Engelse paus) in 1159 ontstond een onoverwinnelijke situatie. Bij de verkiezingen voor de nieuwe paus waren de partijen verdeeld; er was een pro-keizerlijke partij en een pro-Siciliaanse partij. De pro-Siciliaanse kandidaat leek gewonnen te hebben, maar toen dat aangekondigd zou worden, trok de pro-keizerlijke kandidaat opeens de officiële mantel uit de handen van de bode en riep zichzelf tot paus uit. Hij was Victor III. De pro-Siciliaanse kandidaat vertrok stilletjes uit Rome, en riep zich later tot "echte paus" (Alexander III) uit. Dit schisma duurde tot 1171. Alexander III behaalde een volledige overwinning.

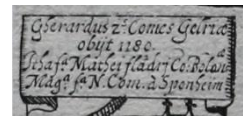
In het zuiden van Italië wist Barbarossa ervoor te zorgen dat zijn zoon Hendrik VI trouwde met Constance van Sicilië, de erfdochter van Sicilië. Dit huwelijk vond in 1186, na een verloving van twee jaar, plaats in Milaan. Hendrik wist Sicilië in 1194 uiteindelijk op de Normandiërs in te nemen en zorgde er zo voor dat Italië weer (even) een politieke eenheid werd. Dit duurde echter niet lang, want Hendrik VI overleed in september 1197 plotseling door ziekte. Zijn zoon, Frederik II, volgde hem aanvankelijk niet op in Duitsland, omdat paus (Innocentius III) dit tegenhield.

Kinderen

In 1137 trouwt Hendrik I met Agnes van Arnstein (1130-1179). Zij kregen zeven kinderen.

1. Gerard III, graaf van Gelre van Boulogne (1140-1181)

Gerard III van Gelre, tevens de latere graaf van Boulogne, 1ste zoon van graaf Hendrik I van Gelre, geboren 1140 – kinderloos overleden in 1182 en begraven in Zutphen, gehuwd in 1181 met Ida gravin van Boulogne, overleden 1216, dochter van Matteus van Vlaanderen (1138-1173) en Maria van Boulogne (overleden 1180/2). Gerard III neemt het wapenschild van haar over. Gerard III is nu tevens graaf van Boulogne.

In 1173 volgt zij haar vader op als gravin van Boulogne.

In 1183 huwt Maria van Boulogne met Berthold IV van Zähringen, en in 1190 met hertog Reinout van Dammartin, nadat die haar geschaakt had. Met hem kreeg zij dochter Mathilde.

Mathilde II van Boulogne (1202 - januari 1259).

Zij was gravin van Boulogne van 1214 tot 1259, na het overlijden van haar moeder.

Mathilde huwde in 1216 met Filips Hurepel (1200-1234), zoon van Filips II van Frankrijk. Hun kinderen waren:

1. Johanna Hurepel (1220-1252), in 1236 gehuwd met graaf Wouter van Châtillon;
2. Alberik Hurepel (1234- na 1284).

In 1238 hertrouwde ze met koning Alfons III van Portugal (1219-1279), met wie zij twee kinderen kreeg:

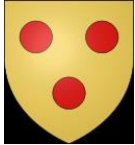
3. Robert van Portugal (ca. 1239-?), vroeg overleden;
4. dochter (ca. 1240-?), vroeg overleden.

Toen Graaf Filips in 1234 stierf bleef Mathilde gravin van Boulogne. Vier jaar later hertrouwde ze met Alfons III van Portugal. Op 4 januari 1248 werd Alfons koning van Portugal en deed afstand van Boulogne. Aangezien Mathilde geen langlevende nakomelingen had van Alfons (belangrijk voor een koning van Portugal) en het vanwege de leeftijd niet meer in zat, scheidde Alfons in 1253 van Mathilde en liet haar alleen achter in Boulogne.

Bij haar overlijden deed haar enig overlevend kind, Alberik van Clermont, afstand van de opvolging om zich in Engeland te vestigen en brak er een opvolgingsstrijd los om Clermont. Haar nichtje Adelheid van Brabant volgde haar op in Boulogne.

Onduidelijke titel Gerard III

Het is onduidelijk of Gerard III zich met de titel graaf van Gelre en Zutphen mag tooien. Zijn bejaarde vader Hendrik I leeft immers nog. Niettemin draagt Gerard III de titel graaf van de Veluwe, dus graaf is hij wel. Aangezien hij de leiding over de graafschap in 1178 van zijn vader overneemt en een eigen politiek volgt, beschouwt men hem als een volwaardige graaf van Gelre.

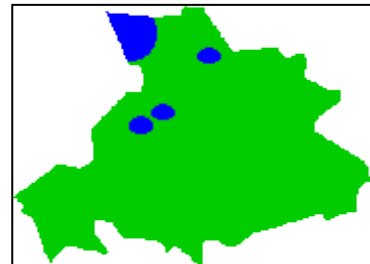

Er wordt gedacht dat het wapen van Boulogne terug gaat tot de tijd van Karel de Grote, maar bewijzen zijn hiervoor niet. Zeker is dat het wapen op lansvanen gevoerd wordt in de tijd van Willem de Veroveraar, begin elfde eeuw. Men kan deze lansvanen echter niet in verband brengen met Eustatius van Boulogne, die in deze tijd de Vlaamse troepen op de veroveringstocht naar Engeland aanvoert. Het is niet verrassend dat Gerard III dit fameuze wapen gaat voeren. De roemrijke tijden van Willem de Veroveraar zijn eind twaalfde eeuw nog niet vergeten.

Conflict met Utrecht

In 1179 ontstaat het eerste openlijke conflict met Utrecht. De oorzaak daarvan ligt bij de hertog van Brabant. Deze is van mening dat de Veluwe een rijksleen is. Dat houdt in dat hij het van de keizer in leen zou hebben en niet van de bisschop van Utrecht. Derhalve vindt hij dat hij de bisschop geen leenhulde (soort belasting) is verschuldigd.

Gerard III heeft het op zijn beurt weer in leen van de hertog van Brabant, zodat de situatie gecompliceerd ligt. In 1179 wenst de hertog van Brabant voor de zoveelste keer geen leenhulde aan Utrecht te geven. Hierop verklaart bisschop Boudewijn II dat de rechten van Brabant zijn vervallen en derhalve moet de Veluwe het zonder landsheer stellen. Een bijkomende zaak is dat bisschop Boudewijn II niet welgevallig naar de Gelderse rechten op de Veluwe zal hebben gekeken. Gelre dreigt een wig te drijven tussen het Neder- en het Oversticht (later Overijssel). Hierdoor kan hij niet meer veilig over land van Utrecht naar Oversticht komen. Met een groot leger trekt hij daarom de Veluwe binnen.

De Gelderse rechten zijn hiermee echter ook in het geding gekomen. Overigens heeft Gelre al sinds de elfde eeuw de voogdijrechten over goederen van de Utrechtse Mariakerk, die op de Veluwe zijn gelegen. Gerard III kan de inval niet over zijn kant laten gaan. Vanuit Zutphen valt hij Deventer aan om zich schadeloos te stellen. Gedurende vier dagen slaat hij voor Deventer het beleg op. Het begin van eeuwenlange twisten tussen Zutphen en Deventer! Deventer hoort bij het Oversticht, dus bij het bisdom Utrecht en dient derhalve als genoegdoening. Toevallig verblijft keizer Friedrich Barbarossa op het valkhof te Nijmegen en hij komt tussenbeide. Hij weet te bereiken dat men van weerskanten iets toegeeft. Gerard III heft het beleg van Deventer op en blijft in bezit van de Veluwe. Dat is dan slechts een deel van het latere Kwartier Veluwe. Zo is bijvoorbeeld Doorwerth een zelfstandige heerlijkheid, evenals de heerlijkheden Putten en Velp. De Veluwe zou de komende jaren steeds de verhouding tussen Utrecht en Gelre bepalen.

Een kort leven

Na dit succes is het Gerard III niet vergund zijn graafschap verder uit te bouwen. Eind 1181 (of begin 1182 de bronnen zijn niet eenduidig) komt hij te overlijden, nog voor zijn vader Hendrik I overlijdt. Gerard III wordt begraven in de Sint-Walburgiskerk te Zutphen. Zijn broer Otto I volgt hem op. In 1216 zal zijn vrouw Ida van Boulogne hem in zijn graf volgen, evenals later zijn broer Otto I daar wordt begraven.

2. Otto I van Gelre

Otto I 2e opvolger na het overlijden van Gerard III van zijn vader als graaf van Gelre en Zutphen, gehuwd met Richardis van Wittelsbach, overleden op 21 september 1231, dochter van Otto I van Wittelsbach (hertog van Beieren) en Agnes van Loon. Otto I proost en aartsdiaken

van het Sticht Xanten.

Zie voor zijn dossier op de website.

3. Agnes van Gelre

Agnes, in 1168 gehuwd met graaf Hendrik IV (Heinrich) van Namen, graaf van Château Porcien en graaf van Longwy. Aanvankelijk wordt zij om nog onbekende reden in 1172 verstoten. Zij verliet Hendrik en trok in een klooster, ondanks diens beroep op paus Alexander III. Uiteindelijk werd een verzoening bemiddeld tussen Agnes en Hendrik, door graaf Filips van Vlaanderen en de aartsbisschop van Keulen. Hendrik had namelijk geen erfgenamen en het was voor deze heren wenselijk dat er wel een erfgenaam zou komen omdat anders graaf Boudewijn IV van Henegouwen zijn bezittingen zou erven. Agnes en Hendrik kregen uiteindelijk een dochter Ermesinde. Agnes overleden in 1198 werd begraven in Echternach – Luxemburg.

Hendrik I van Namen en Hendrik IV van Luxemburg, 1112-1196.

Hendrik IV graaf van Luxemburg, 1136-1196 en Hendrik I graaf van Namen, 1139-1190, zoon van Godfried van Namen en Ermesinde I gravin van Luxemburg, erfdochter van Longwy.

Hendrik (ca. 1112 – 14 augustus 1196), bijgenaamd de Blinde. Van zijn vader erfde hij de titel graaf van Namen als Hendrik I en van zijn moeder de titel graaf van Luxemburg als Hendrik IV. Ook was Hendrik heer van Longwy, La Roche-en-Ardenne en Durbuy.

Pas als rijpe man huwde hij aanvankelijk Lauretta, dochter van graaf Diederik van de Elzas, de graaf van Vlaanderen. Zij was echter voordien al wel driemaal gehuwd en recent gescheiden van Hendrik II van Limburg, huwelijk dat werd ontbonden in 1162. Dit eerste huwelijk bleef kinderloos en eindigde in een echtscheiding. Nadien huwde hij Agnes van Gelre, dochter van graaf Hendrik I van Gelre.

Lauretta is eerder getrouwd op 22 september 1139, op hoogstens 14-jarige leeftijd met Jan van Aalst, zoon van Boudewijn II van Aalst (heer van Aalst) en Rignildis. Lauretta was weduwe van Hendrik II van Arlon Limburg, graaf van Arlon en hertog van Limburg, geboren in het jaar 1111, overleden te Rome op 1 augustus 1167, begraven te Rolduc, zoon van Walram III Paganus Limburg (hertog van Nederlotharingen en graaf van Limburg en Ardennergau) en Judith (Juta) van Wassenberg van Gelre.

Hendrik II van Arlon was eerder getrouwd in het jaar 1139 voor de kerk, op 28-jarige leeftijd met Mathilde van Saffenberg (26 jaar oud), erfgename van Rode, geboren in het jaar 1113, overleden op 2 januari 1145, begraven te Rolduc, dochter van Adelbert van Saffenberg en Mathilde.

Lauretta was tevens getrouwd na 1167 met Rudolf I van Vermandois, graaf van Vermandois, overleden op 14 oktober 1152, zoon van Hugo van Frankrijk (graaf van Vermandois en Valois) en Adelheid van Vermandois. Rudolf is eerder getrouwd na 1100 met Eleonore van Blois. Rudolf is eerder getrouwd in het jaar 1142 met Aelith Petronilla van Aquitanie (18 jaar oud), geboren in het jaar 1124, overleden op 24 oktober 1153.

Hendrik voerde veel oorlog met zijn buurlanden Loon, Luik en Vlaanderen. Daardoor werd hij een machtig vorst. Toch verloor hij aan het eind van zijn regeerperiode Namen aan Henegouwen. In 1140 raakte hij in strijd met Adalbero, de bisschop van Luik, en plunderde hij de stad Fosse. In 1144 sloot hij vrede met de bisschop. In 1169 begon Godfried I van Brabant een oorlog tegen Hendrik, die gesteund werd door de graaf van Henegouwen en zijn zoon. De jonge Boudewijn V van Henegouwen kwam later zijn oom Hendrik van Namen te hulp in diens strijd tegen de hertog van Limburg.

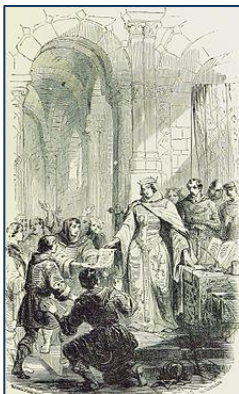
De blinde en kinderloze graaf Hendrik had Boudewijn, de zoon van Boudewijn IV van Henegouwen tot zijn erfgenaam gekozen. Nadien vormde zijn echtscheiding schijnbaar een nog grotere verzekering voor de Naamse erfenis ten gunste van Boudewijn. Nadat Hendrik echter hertrouwde met Agnes van Gelre, dochter van graaf Hendrik I van Gelre, kreeg hij op gezegende leeftijd alsnog een kind, namelijk Ermesinde, die hij snel verloofde met de graaf van Champagne. Deze gebeurtenissen zorgden voor een conflict tussen Namen en Henegouwen. Keizer Frederik I van het Heilige Roomse Rijk kwam tussenbeide en kende Namen aan Boudewijn toe. Hendrik

begon daarop een oorlog tegen Henegouwen, maar deze oorlog werd door Boudewijn gewonnen. Daardoor werd Boudewijn I van Namen in 1190 door de keizer tot markgraaf en rijksvorst verheven. Hendrik was gedwongen zich te verzoenen met Boudewijn en ze begonnen samen een nieuwe oorlog, ditmaal niet tegen elkaar, maar met elkaar. Tijdens de veldslag van Noville (1195) kwam Boudewijn echter om het leven.

Bij zijn dood op 14 augustus 1196 werd Hendrik in Luxemburg opgevolgd door zijn dochter Ermesinde, maar keizer Hendrik VI, duidde zijn broer Otto aan als graaf van Luxemburg.

Ermesinde II van Namen, 1186-1247.

Ermesinde II van Namen en Luxemburg (juli 1186 - 17 december 1247), een dochter van Hendrik I van Namen/Hendrik IV van Luxemburg was van 1197 tot haar dood in 1247 gravin van Luxemburg. Zij huwde in 1197, op 11-jarige leeftijd, met graaf Theobald I van Bar en in 1214 met hertog Walram III van Limburg. Uit dat tweede huwelijk werd haar opvolger, Hendrik, geboren en met hem begon ook het tweede Luxemburgse huis.

Ermesinde verleent stadsrechten aan Luxemburg, Echternach en Aarlen.

Onder het voorwendsel dat zij als vrouw geen recht had op de bezittingen van haar vader, maakte haar achterneef Filips, zoon van Boudewijn V van Henegouwen, hierop aanspraak. Vóór zijn dood had haar vader haar echter verloofd met de 28 jaar oudere Theobald I van Bar, die dapper streed om haar bezittingen te verdedigen. In 1199 werd een compromis gesloten, waarbij Filips het graafschap Namen kreeg en Ermesinde de graafschappen Luxemburg, Durbuy en La Roche-en-Ardenne, en de abdijen van Stavelot en Malmedy. Na de dood van Theobald huwde Ermesinde met Walram III van Limburg, waardoor haar zoon ook het graafschap Aarlen zou erven.

Zij werd begraven in de abdij van Clairefontaine, niet ver van Aarlen.

4. Adelheid van Gelre

1. Gerard was gehuwd met Adelheid (overleden na 1212), dochter van Hendrik I van Gelre. Zij kregen acht kinderen.

Gerard graaf VI van Loon

Gerard van Loon, xxxx-1191, graaf VI van Loon 1171-1194, zoon van Lodewijk I van Loon en Agnes van Metz
In 1179 verwoestten troepen van de prins-bisschop van Luik, Rudolf van Zähringen de grafelijke burcht. De graaf werd verplicht het Graafschap Duras aan de prins-bisschop af te staan. Gerard verkoos te verhuizen naar het grafelijk slot te Kuringen, het Prinsenhof dat centraler in zijn gebied lag.

Hij stichtte rond 1182 in Kuringen vlak bij zijn residentie, de abdij van Herkenrode. Het grondgebied, in de 13e eeuw ongeveer 3000 ha groot, was eigendom van de graaf. Hij schonk het aan een zekere broeder Henricus met de voorwaarde er een klooster voor Cisterciënzerinnen te stichten. Het was het eerste en werd het grootste vrouwenklooster van die orde in de Nederlanden. De graaf liet in Kolmont bij Tongeren een tienhoekige toren met een diameter van 16 m bouwen.

Gerard van Loon nam deel aan de derde kruistocht genoemd de koningentocht. Deze ging door onder leiding van onder meer keizer Frederik Barbarossa, koning Filips-August van Frankrijk en koning Richard Leeuwenhart van Engeland. Gerard van Loon sneuvelde in 1194 na het beleg van Akko. Zijn gebeente werd teruggebracht naar de abdij van Herkenrode waar hij werd begraven. Meteen werd de abdijkerk het mausoleum van het Loonse grafelijk geslacht.

1. Lodewijk II van Loon, opvolger van zijn vader en probeerde graaf van Holland te worden;
2. Gerard van Loon (overleden 1216) graaf van Rieneck;
3. Arnold, opvolger van Lodewijk bij diens overlijden;
4. Hendrik van Loon, eerst geestelijke maar daarna getrouwd;
5. Diederik van Loon (overleden na 1206), seneschalk van Nicomedia, gouverneur van Rousion;

6. Willem van Loon (overleden januari 1206), legeraanvoerder van zijn broer Diederik, gesneuveld in een veldslag in Thracië;
7. Imagina van Loon (overleden na 1243), gehuwd met Willem, kastelein van Sint-Omaars;
8. Mathilde van Loon (overleden 1249), abdis van de abdij van Munsterbilzen.

5. Margaretha van Gelre.

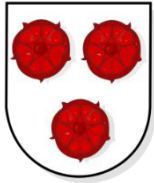
Margareta van Gelre wordt uitgehuwelijkt aan graaf Engelbert I van Berg (1157-1189), zoon van graaf Adolf IV van Berg en Margaretha van Schwarzenberg. Zij wordt de moeder van de heilig verklaarde aartsbisschop Sint-Engelbert I van Keulen (1216-1225). Zij is overleden in 1195.

6. Alberich (Arnoldus) van Gelre

Van de derde zoon Alberich (Arnoldus) van Gelre (1136-1150) is niet zeker of hij een zoon van Hendrik II en Agnes is. Hij kan ook uit het huis Namen stammen. Alberich maakt carrière als bisschop van Luik. Als Arnoldus staat hij wel vermeld in onderstaande stamboom.

7. Sophie van Gelre.

Hendrik van Wassenberg (ca 1151 - 4 december 1214) is in 1178 gehuwd met Sophie van Gelre dochter van Hendrik I, graaf van Gelre en Zutphen, en Agnes van Arnstein.

Hendrik van Wassenberg was heer van Wassenberg van 1180 tot 1212 samen met zijn broer Gerard. Hij was de zoon van Hendrik III van Limburg en Sophie van Saarbrücken.

STAMBOOM VAN GELRE 1117							
Versie 1.27 150928		Geocom upload: 130830					
Genealogie Honselaer		Auteur Rene A.M. Martens					
<< Zie Van Wassenberg 950							
							
III	IV	V					
GRAAF HENDRIK I VAN GELRE EN ZUTPHEN (65) 1117 Klooster Kamp - 10 september 1182 <i>1135 gehuwd</i>	7	GRAAF OTTO I VAN GELRE VAN ZUTPHEN (57) 1150 Klooster Kamp - 25 november 1207 <i>1184 gehuwd</i>		8	GRAAF GERARD IV VAN GELRE EN ZUTPHEN (44) 1185 Roermond - 22 oktober 1229 <i>Leuven - 1206 Gehuwd</i>		
AGNES VAN ARNSTEIN (49) 1130 1179		RICHARDIS VON WITTELSBACH VON BEIEREN (58) Kelheim Beieren - 1173 Roermond - 07 september 1231		HERTOG HENDRIK I VAN BRABANT (1165-1235) <i>gehuwd</i> MATHILDE VAN VLAANDEREN-BOULOGNE		MARGARETA VAN BRABANT Roermond (Münsterkerk) - 1231	
		GRAAF GERARD III VAN GELRE VAN BOULOGNE (42) 1140 1182 <i>1181 gehuwd</i>	STOP			ADELHEID VAN GELRE (31) Zutphen - 1187 Rijnsburg - 4 februari 1218 <i>Stavoren - 1197 Gehuwd</i>	
MATTEUS VAN VLAANDEREN <i>gehuwd</i> MARIA VAN BOULOGNE		IDA GRAVIN VAN BOULOGNE (56) 1160 Boulogne 1216 <i>1183 2e gehuwd</i>		GRAAF FLORIS III VAN HOLLAND (1140-1190) <i>28 september 1162 - gehuwd</i> ADELHEID VAN SCHOTLAND		GRAAF WILLEM I VAN HOLLAND 1175 Rijnsburg - 4 februari 1222	5
		BERTHOLD IV VAN ZAHRINGEN <i>1190 3e gehuwd</i>				OTTO VAN GELRE (20) BISSCHOP VAN UTRECHT 1195 Voorthuysen/Elten - 1 september 1215	STOP
		REINOUD VAN DAMMARTIN	1	MATHILDE II VAN DAMMARTIN 1202 januari 1259		HENDRIK III VAN GELRE na 1186 Rijnsburg - 1198 <i>Verloofd</i>	STOP
		AGNES VAN GELRE (53) tussen 1145 - 1150 Echtemach - 1198 <i>1168 gehuwd</i>		GRAAF DIRK VIII VAN HOLLAND (xxxx-1203) <i>gehuwd</i> ADELHEID VAN KLEEF		ADELHEID VAN HOLLAND	
GRAAF GODFRIED VAN NAMEN <i>gehuwd</i> ERMENSINDIS I GRAVIN VAN LUXEMBURG		GRAAF HENDRIK I VAN NAMEN EN HENDRIK IV VAN LUXEMBURG (83) 1113 14 augustus 1196	1	ERMESINDE II VAN NAMEN GRAVIN VAN LUXEMBURG (61) juli 1186 Aarlen - 17 december 1247		LODEWIJK VAN GELRE 21 juni 1217	
		ADELHEID VAN GELRE 8 juli 1190 <i>voor 1179 gehuwd</i>	8			MARGARETA VAN GELRE na 1264 <i>Gehuwd voor 1216</i>	
GRAAF LODEWIJK I VAN LOON <i>gehuwd</i> AGNES VAN METZ		GRAAF GERARD VI VAN LOON Akko - 1194		LOTHARIUS I VAN ARE-HOCHSTADEN <i>gehuwd</i> MECHTILDIS VAN VIANDEN		GRAAF LOTHARIUS II VAN ARE-HOCHSTADEN 1237 1244	
		MARGARETA VAN GELRE 1195 <i>gehuwd</i>				IRMGARD VAN GELRE na 1230 <i>1210 Gehuwd</i>	
GRAAF ADOLF IV VAN BERG <i>gehuwd</i> MARGARETHA VAN SCHWARZENBERG		GRAAF ENGELBERT I VAN BERG voor 1157 Juli 1189		GRAAF FREDERIK I VAN ALTENA EN MARK <i>gehuwd</i> ALVERADIS VAN KRIEKENBEEK-MILLENONK		GRAAF ADOLF I VAN ALTENA EN MARK 1194 28 juni 1249	
		ALBERICH VAN GELRE BISSCHOP VAN LUIK (44) 1106 27 maart 1150				MECHTILDIS VAN GELRE na 1230 <i>Gehuwd voor 1221</i>	
		SOPHIE VAN GELRE <i>1178 gehuwd</i>		GRAAF WALRAM II VAN NASSAU EN CUNIGUNDIS		GRAAF HENDRIK II VAN NASSAU (60) 1190 1250	8
HENDRIK III VAN LIMBURG <i>gehuwd</i> SOPHIE VAN SAARBRUCKEN		HENDRIK VAN WASSENBERG 1151 04 december 1214					

Tijdlijn

- Hendrik I van Gelre ondervond veel steun en vriendschap van de Duitse keizer Frederik Barbarossa (circa 1123-1190) waardoor de Veluwe aan Gelre werd toegevoegd.
- 1156 Mede beslissing bij de benoeming van de nieuwe bisschop van Utrecht.
- 1160 Tolheffing op de Nederrijn bij Driel en Rijnwijk en op de Waal bij Zuilichem.
- 1180 Hendrik krijgt Roermond en de daarom gelegen landgoederen in bezit. Roermond wordt later de hoofdstad van het Overkwartier tot de Tachtigjarige Oorlog.

Een klein graafschap

In 1138 getuigt Hendrik I voor keizer Konrad III als deze de Oostergo en Westergo aan de kerk van Utrecht teruggeeft. In hetzelfde jaar getuigt Hendrik I voor Konrad III als deze opnieuw schenkingen verricht aan het klooster Bedbur.

Ook al verschijnt Hendrik I geregeld aan het keizerlijke hof, het graafschap Zutphen is toch in het begin onbeduidend van grootte en invloed. Het omvat een klein deel van de huidige Graafschap: het 's-Gravenhof, het dorp Zutphen met omliggende vruchtbare landen en weilanden, het hof te Lochem met het dorp zelf en zijn omgeving, het hof te Steenderen (in leen van Utrecht), het hof te Baak en enkele bezittingen op de Veluwe. De Graafschap zou steeds groeien en Hendrik I is de eerste in een lange rij die daarvoor zorgt.

Hendrik I's zegel

Het oudst bekende zegel van de graven van Gelre is van Hendrik I afkomstig. De heraldiek zal in de dertiende eeuw een grote vlucht nemen en de graven van Gelre en Zutphen zullen dan een eigen zegel gaan voeren. Hendrik I is er dus erg vroeg bij. Het meest opvallende van Hendrik I's ruiterszegel uit 1179 is het wapen dat de ruiter voert. Er zijn namelijk geen Gelderse rozen of Boulogner bollen op te zien.

Oorspronkelijk voert het huis Gelre-Zutphen dus een ander wapen. Het wapen op Hendrik I's zegel wordt beschreven als of "een geschulpte schildrand met daarbinnen een patriarchaal of dubbel kruis" (Van Spaen) of "als 3 fasen (dwarsbalken) met een kruis daarover" (Ter Gouw in 1865). De laatste waarneming is bijzonder interessant, want het wapen van de graven van Lohn vertoont ook drie dwarsbalken, hetgeen steun geeft aan de aanname dat de graven van Gelre-Zutphen en Lohn dezelfde stamvader delen, namelijk Godschalk (I).

Samenwerking met aartsbisdom Keulen

De tweede helft van de twaalfde eeuw wordt gekenmerkt door vermindering van de centrale macht van de keizer en de dalende invloed van de bisschoppen op de wereldlijke heren binnen het bisdom. De graven krijgen in de loop der tijden steeds meer invloed in het bisschoppelijke gebied en weten zo hun territorium ten koste van het Sticht te vergroten.

Het bisdom Utrecht staat aan het eind van de twaalfde eeuw onder invloed van de graven van Holland, die de voornaamste tegenstrevers van het jonge Gelre zijn. De graven van Holland weten met enige regelmaat een eigen kandidaat op de bisschoppelijke troon te krijgen. Zo is bijvoorbeeld bisschop Boudewijn II (1178-1196) een jongere broer van graaf Floris III van Holland en een van de felste tegenstanders van Gelre.

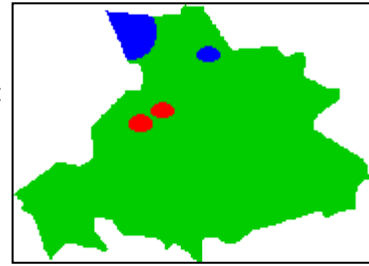
Hendrik I werkt met succes aan goede contacten met het aartsbisdom in Keulen, om niet door het samenwerkende Utrecht en Holland te worden opgeslokt. Ook heeft hij goede contacten met de proosten van Emmerik, Deventer en Xanten, die allemaal binnen de invloedssfeer van Gelre liggen. Zo weet hij zijn jongste zoon Otto I tot proost en aartsdiaken van het Sticht Xanten te laten benoemen. Ook het kapittel van Deventer wordt met succes bewerkt. In 1176 wordt daar Arnold van Isenburg (1176-1196), een bekende van Hendrik I, als proost van Deventer benoemd. Zo blijft de balans met Utrecht-Holland in evenwicht.

Met enige regelmaat wordt Hendrik I ingeschakeld bij het uitbreiden van de Keulse macht in Westfalen. En als de Keulse bisschoppen strijd moeten leveren tegen de Saksische hertog Hendrik 'de Leeuw' is hij diverse malen in het Keulse leger te vinden.

Hendrik I komt in bezit van de Veluwe, maar dan als achterleenman van de hertog van Brabant. Deze moet op zijn beurt leenhulde brengen aan de bisschop van Utrecht, maar daarvoor is hij te trots zodat hij dat maar achterwege laat. Hendrik I stelt zijn zoon Gerard IV aan als graaf van de Veluwe.

Een onafhankelijke reizende vorst

De legitieme overerfbaarheid van zijn ambt als graaf maakt van Hendrik I een onafhankelijke vorst. Hij heeft nu de macht om kleinere heren te dwingen aan hem leenhulde te bewijzen. In overeenstemming met zijn machtstoename groeit ook de staat van de huishouding die hij voert, inmiddels een heuse hofhouding. Hierdoor is het gewenst dat hij zich geregeld verplaatst, want voedselvoorziening het hele jaar rond is een probleem. Bovendien moet hij elders zijn neus laten zien om zijn macht te tonen en recht te spreken. Het verspreide bezit noopt hem tevens hiertoe. Op veel kasteelheren rust dan ook de verplichting om voor de graaf en zijn talrijke gevolg "open hof" te houden, hetgeen een grote last is. Vanaf nu zullen de Gelderse vorsten geen vaste residentie meer hebben. Wel heeft Hendrik I zijn eigen hoven, te Gelder, te Zutphen, te Rozendaal, te Hattem en andere plaatsen. Gezien de toestand der wegen toentertijd zal het geen plezier zijn geweest om continu op reis te zijn.

Met de keizer naar Milaan

Hendrik I geniet veel aanzien bij de grote keizer Friedrich I Barbarossa. Zo gaat hij mee met een van de veldtochten van de keizer om de Lombardische steden te onderwerpen, die een vertwijfelde vrijheidsstrijd voeren. Hendrik I is er getuige van dat de machtige stad Milaan zich moet overgeven. Hij ziet de stoet der onderworpen stedelingen die tussen twee rijen Duitse soldaten doortrekt, de aartsbisschop met alle geestelijken in vol ornaat, de burgemeesters en de raad en daarna alle andere mannen uit de stad met een strop om de hals. Een indrukwekkend tafereel voor graaf Hendrik I van Gelre en Zutphen, die tevens ziet, net als alle andere aanwezige edelen en vorsten, welk een macht keizer Friedrich I Barbarossa kan ontwikkelen. En dat komt de keizer natuurlijk goed uit.

Terugtrekking van de macht

In 1178 is Hendrik I vanwege zijn hoge leeftijd niet meer in staat zijn graafschap rond te reizen om zijn macht te tonen. Zijn zoon Gerard III neemt het bestuur van het graafschap over. In 1179 sterft zijn vrouw Agnes en in 1182 volgt Hendrik I haar. Iets dat niet veel graven op een dergelijk hoge leeftijd gegeven is in die jaren. Hij maakt nog mee hoe zijn opvolger Gerard III op jonge leeftijd sterft en zijn tweede zoon Otto I het graafschap overneemt.